

וְחָרְשֵׁי, בְּנִבּוּאָה דְלָאוּ קְדִישָׁא לְתַתָּא. וְעַל כֵּן
פְּנִים מִשֶּׁה הָוּה לְעִילָא, וּבִלְעָם לְתַתָּא, וְכַמְּה
דְּרַגִּין וְדְרַגִּין מִתְפָּרְשִׁין בִּינֵיהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשֶּׁה הָוּה
מְהַרְהֵר וְאוֹמֵר, שְׁמָא חֶסֶד וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל
יִכְלוּ בְּהַאי עֲבוּדָה קָשָׁה, הֲדָא הוּא דְכִתְיִב,
וַיֵּרָא בְּסִבְלוֹתָם. לְפִיכֹךְ, וַיֵּרָא מִלְּאֲנֵי יְיָ אֱלֹהֵי
בְּלַבַּת אֵשׁ וְגו', וַיֵּרָא וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בּוֹעֵר בְּאֵשׁ
וְגו'. כְּלוּמַר, מְשׁוּעָבְדִים הֵם בְּעֲבוּדָה קָשָׁה,
אֲבָל וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֶפְלָ. זָכַאִין אֵינְנוּ יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּרִישׁ לוֹן מִכָּל עַמּוּין, וְקָרָא
לוֹן בְּנִין, דְּכִתְיִב (דְּבָרִים י"ד) בְּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרַשְׁתָּ וְאָרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֲלֵיו אֲנִי יְיָ
(שְׁמוֹת ו') וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל
יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (ישעיה כ"ו)
בְּטַחוּ בִּי יְיָ עַד כִּי בִּיָּה יְיָ צוּר עוֹלָמִים.
בְּטַחוּ בִּי, כֹּל בְּנֵי עַלְמָא בְּעֵינֵין לְאַתְתַּקְפָּא
בִּיהַּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלִמְהֵוּי רַחֲצֵנוּ דְלַהוֹן
בִּיהַּ.

אִי הָכֵי מַהוּ עַדֵי עַד. אֶלָּא, בְּגִין דִּיהָא תַקְפָּא
דְּבַר נָשׁ, בְּאַתֵּר דְּאִיהוּ קִיּוּמָא וְקִשּׁוּרָא
דְּכֻלָּא, וְאֶקְרִי עַד, וְהָא אוּקְמוּהָ, כְּמָה דְאַתְּ
אָמַר, (בראשית מ"ט) בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד. וְהָא עַד, אַתְּרָא
דְּאַחִיד לְכָל סְטָרִין, לְסְטָרָא דָא, וְלְסְטָרָא דָא,
לְאַתְקִיּוּמָא, וְלְאַתְקִשְׁרָא קִשְׁרָא, דִּי לֹא תַעֲדִי.
וְהָא עַד, תִּיאוּבְתָא דְכֻלָּא בִּיהַּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר,
עַד תַּאֲוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם. מֵאֵן אֵינְנוּן גְּבַעוֹת
עוֹלָם. אֲלִין אֵינְנוּן תַּרִּין אֲמַהֲן נּוֹקְבֵי, יוֹבֵל,
וְשִׁמְטָה, דְּאַקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם. עוֹלָם: כְּמָה
דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים ק"ו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. (יובל

וְשִׁמְטָה כֹּל חַד מִנְהוֹן אֶקְרִי עוֹלָם וְאֲלִין אֶקְרוּן גְּבַעוֹת עוֹלָם)

לְמַטָּה. וְעַל כֵּן פְּנִים מִשֶּׁה הָיָה
לְמַעְלָה, וּבִלְעָם לְמַטָּה, וְכַמְּה
דְּרַגוֹת וְדְרַגוֹת מְפָרִידוֹת בִּינֵיהֶם.
אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
מִשֶּׁה הָיָה מְהַרְהֵר וְאוֹמֵר, שְׁמָא
חֶסֶד וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל יִכְלוּ בְּעֲבוּדָה
הַקָּשָׁה הַזֹּאת, זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיֵּרָא
בְּסִבְלוֹתָם, לְפִיכֹךְ - וַיֵּרָא מִלְּאֲנֵי
ה' אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אֵשׁ וְגו', וַיֵּרָא
וְהִנֵּה הַסֵּנֶה בּוֹעֵר בְּאֵשׁ וְגו'.
כְּלוּמַר, מְשׁוּעָבְדִים הֵם בְּעֲבוּדָה
קָשָׁה, אֲבָל וְהַסֵּנֶה אֵינְנוּ אֶפְלָ.
אֲשֵׁרִיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא הַבְּדִילֵם מִכָּל הָעַמִּים וְקָרָא
לְהֵם בְּנִים, שְׁכַתוּב (דְּבָרִים י"ד) בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם.

פְּרַשְׁתָּ וְאָרָא

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר
אֲלֵיו אֲנִי ה' וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם
אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי
וְגו'. רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (ישעיה כו)
בְּטַחוּ בַּה' עַד כִּי בִּיָּה ה'
צוּר עוֹלָמִים. בְּטַחוּ בַּה' - כֹּל
בְּנֵי הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק
בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ-הוּא וְלַהֲיוֹת
בְּטַחוּנָם בּוּ.

אִם כֵּן, מַהוּ עַדֵי עַד? אֶלָּא
בְּשִׁבְלֵי שְׂיָהָה הַתַּקְפָּא שֶׁל הָאָדָם
בְּמִקוּם שֶׁהוּא קָיוּם וְקִשּׁוּר שֶׁל
הַכֹּל, וְנִקְרָא עַד, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד.
וְעַד, זֶה מְקוּם שֶׁאֲחִינוּ לְכָל
הַצְּדִידִים, לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה,
לְהִתְקַיֵּם וּלְקִשְׁר קִשְׁר שְׁלֵא יִזוּז.
וְהָ"עַד" הַזֶּה תְּשׁוּקַת הַכֹּל בּוּ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מט) עַד תַּאֲוֹת
גְּבַעַת עוֹלָם. מִי הֵם גְּבַעַת
עוֹלָם? אֵלָּה הֵם שְׁתֵּי הָאֲמָהוֹת
הַנִּקְבּוֹת, יוֹבֵל וְשִׁמְטָה,
שֶׁנִּקְרָאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. עוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קו) מִן הָעוֹלָם
וְעַד הָעוֹלָם. וְיֹבֵל וְשִׁמְטָה, כֹּל אֶחָד מֵהֶם
נִקְרָא עוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים גְּבַעַת עוֹלָם.

והשווקתם בעד הנה, שהוא קיים של כל הצדדים. ומה הטעם תשוקת היובל אל עד, לעטר אותו ולהשפיע עליו ברכות, ולהריק עליו מעינות מתוקים. זהו שפנתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. תשוקת השמטה להתברך ממנו ולהיות מאירה ממנו. ודאי שעד זה הוא תאות גבעת עולם.

משום כך, בטחו בה' עדי עד, שהרי משם ולמעלה מקום טמיר (הוא) וגנוז הוא, שלא יכול להתדבק. מקום הוא שממנו יצאו והצטירו העולמות, זהו שפנתוב כי ביה ה' צור עולמים. והוא מקום גנוז וסתום, ועל זה בטחו בה' עדי עד. עד כאן יש רשות לכל אדם להסתפל בו, מפאן ולהלאה אין רשות לאדם להסתפל בו, שהרי הוא גנוז מהכל, ומי הוא זה? והנה. שמשם הצטירו כל העולמות, ואין מי שעומד על אותו מקום. אמר רבי יהודה, הפנתוב מוכיח עליו, שפנתוב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו'. עד כאן יש רשות לאדם להסתפל, מפאן ולהלאה אין מי שיכול לעמד עליו.

דבר אחר בטחו בה' עדי עד - כל ימי האדם צריך להתחזק בקדוש-ברוך-הוא, ושקר אמר דוד (תהלים כה) אלהי ברך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לוי ומי ששם בו בטחונו ותקפו כראוי, לא יכולים להרע לו כל בני העולם. ושקר אמר דוד, (תהלים כה) אלהי ברך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לוי שפל מי ששם תקפו בשם הקדוש, מתקיים בעולם.

מה הטעם? משום שהעולם

ותיאובתא דילהון בהאי עד, דאיהו קיומא דכל סטריין. (מאי טעמא) תיאובתא דיוכלא לגבי דעד, לאעטרא ליה, ולנגדא עליה ברפאן, ולארקא עליה מבויעין מתיקין, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. תיאובתא דשמטה, לאתברכא מניה, ולאתנהרא מניה. ודאי האי עד תאות גבעות עולם איהו.

בגין כך, בטחו ביי' עדי עד, דהא מתמן ולעילא, אתר טמיר (הוא) וגניז איהו, דלא יכיל לאתדבקא. אתר הוא, דמניה נפקו ואצטטירו עלמין, הדא הוא דכתיב, פי ביה יי' צור עולמים והוא אתר גניז וסתים, ועל דא בטחו ביי' עדי עד, עד הכא אית רשו לכל בר נש לאסתפל לא ביה, מפאן ולהלאה, לית ליה רשו לבר נש לאסתפל לא ביה, דהא איהו גניז מפלא, ומאן איהו זה יהוה. דמתמן אצטטירו עלמין פלהו, ולית מאן דקאים על ההוא אתר. אמר רבי יהודה, קרא אוכח עליה, דכתיב, (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו'.

עד הכא אית רשו לבר נש לאסתפל לא, מפאן ולהלאה לית מאן דיכיל למיקם עליה.

דבר אחר בטחו ביי' עדי עד, כל יומי דבר נש, בעי לאתתקפא ביה בקודשא בריך

הוא, (דחכי אמר דוד (תהלים כ"ה) אלהי ברך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לוי) ומאן דשוי ביה, בטחוניה ותוקפיה פדקא יאות, לא יכלין לאבאשא ליה, כל בני עלמא. (דחכי אמר דוד (תהלים כ"ה) אלהי ברך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לוי) דכל מאן דשוי תוקפיה בשמא קדישא, אתקיים בעלמא.

מאי טעמא, בגין דעלמא, בשמיה קדישא אתקיים. הדא הוא דכתיב, (ישעיה כ"ו) פי